

Skötselplan för naturreservatet Sparreholms ekhagar

Betesmark med gamla ekar i Sparreholms ekhagar. Foto: Amanda Lidén

Beskrivning av naturreservatet

Översikt

Sparreholms ekhagar är ett 88 hektar stort område och består till största del av trädklädda betesmarker med ek som främsta karaktärsart, men även andra ädellövträd är vanliga. Här finns nästan 500 särskilt skyddsvärda träd registrerade, där den stora majoriteten är jätteekar. En lång kontinuitet av bete och slåtter har gett rika, hävdgynnade naturvärden och livsmiljöer för en mångfald av arter i såväl trädskiktet som markskiktet. Delar av området är välbesökta strövområden och naturreservatet erbjuder upplevelser av det kulturpräglade landskapet med bland annat gamla, grova hagmarksträd.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

Skogsmark	Ca 64 ha, varav 60,7 ha produktiv
- Tallskog (utanför våtmark)	Ca 1,1 ha
- Barrblandskog (utanför våtmark)	Ca 0,2 ha
- Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	Ca 3,8 ha
- Triviallövskog (utanför våtmark)	Ca 11,2 ha
- Ädellövskog (utanför våtmark)	Ca 36,3 ha
- Triviallövskog med ädellövinslag (utanför våtmark)	Ca 8,1 ha
- Lövblandad barrskog (på våtmark)	Ca 0,1 ha
- Triviallövskog (på våtmark)	Ca 3,4 ha
Öppen våtmark	Ca 3,8 ha
Övrig öppen mark med vegetation	Ca 19,2 ha
Exploaterad mark	Ca 0,6 ha
TOTALT	87,7 ha

Natura 2000-naturtyper

**Silikatgräsmarker (6270)
Fuktängar (6410)
Trädklädd betesmark (9070)

Natura 2000-arter

Läderbagge (*Osmoderma eremita*)

ÅGP-program

Särskilt skyddsvärda
träd i kulturlandskapet
Svampar i ängs- och betesmarker
Läderbagge med följearter
Trumgräshoppa (*Psophus stridulus*)

2026-06-11

511-511-2046-
2025

* Klasser och arealer enligt NMD (Nationella Marktäckedata)

**Prioriterad naturtyp – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU

Prioriterade bevarandevärden

Naturtyper	Öppna och trädklädda betesmarker
Strukturer (landskapselement)	Hävdkontinuitet, trädkontinuitet, solitärträd, solinstrålning, hålträd med mulm, död ved.
Växt- och djursamhällen	Mulmlevande fauna, hävdgynnad flora, fauna och funga, pollinatörer, vedsvampar, lavar, fåglar, pollinatörer
Arter	Läderbagge, trumgräshoppa, saffransticka, fager vaxskivling, pyttmaskros
Friluftsliv	Utblick över landskap, och vatten, utsikt från höjder, promenader, fågelskådning, naturstudier, kulturhistoria, tillgänglighet för besökare med olika funktionsnedsättningar, kanalisering

Naturgeografiska förhållanden

Naturreservatet gränsar till skog, jordbruksmark, tomtmark samt till vatten i Båven och Torparviken. I norr avgränsas reservatet av väg 857 som går mellan Hyltinge kyrka och väg 57.

Reservatet delas i tre delar av väg 57 och järnvägen. Den största delen breder ut sig nordväst om järnvägen utmed Torparviken, en avsnörd del av sjön Båven. På andra sidan järnvägen finns de två mindre delarna. Det sydligaste delområdet ligger mellan vägen och den egentliga Båvens strand.

Naturreservatet är kuperat med varierande grad av trädäckning, vilket skapar en stor variation i mark- och luftfuktighet, solinstrålning och näringsförhållanden inom reservatet.

Berggrunden består till största del av sedimentär bergart, men de höglänta delarna i nordväst har en grund av gnejsiga bergarter. Här finns områdets högsta punkt, Tempelberget som höjer sig 50 m över Båvens yta. På flera håll går berget i dagen.

I övrigt består kullarna av sandig morän och de mellanliggande sänkorna av olika typer av lera. I de låglänta delarna går fuktstråk fram och ett mindre parti underlagras av kärrtorv.

Historisk och nuvarande markanvändning

Trakten kring Sparreholms ekhagar har varit tillgänglig för människan under flera tusen år. Under den senare delen av jägarstenåldern, ca 4 500 f.Kr. stack Tempelberget upp som en ö i innerskärgården, resten av området var då täckt av vatten.

Vid tiden för senare delen av bondestenåldern, ca 2 500 f.Kr., hade nästan hela området höjt sig över vattnet genom landhöjningen. Det äldsta mänskliga spåret i trakten är från den här tiden, en stenåldersgrav vid Hyltinge som daterats till ca 2000 f.Kr. Det finns också lämningar som tyder på en bronsåldersbygd i trakten. Hyltinge och Lyftinge byar är belagda från medeltiden, men har namn som tyder på att de har anor från järnåldern.

Av gårdarna i Hyltinge by bildades säteriet Hyltingenäs år 1634. Det kom sedan att byta namn till Sparreholm efter släkten Sparre, som historiskt var ägare till Sparreholms säteri och gården Lyftinge. Sparreholms ekhagar tillhör idag Lyftinge säteri men har historiskt legat över gränsen mellan Sparreholms och Ramsbergs ägor.

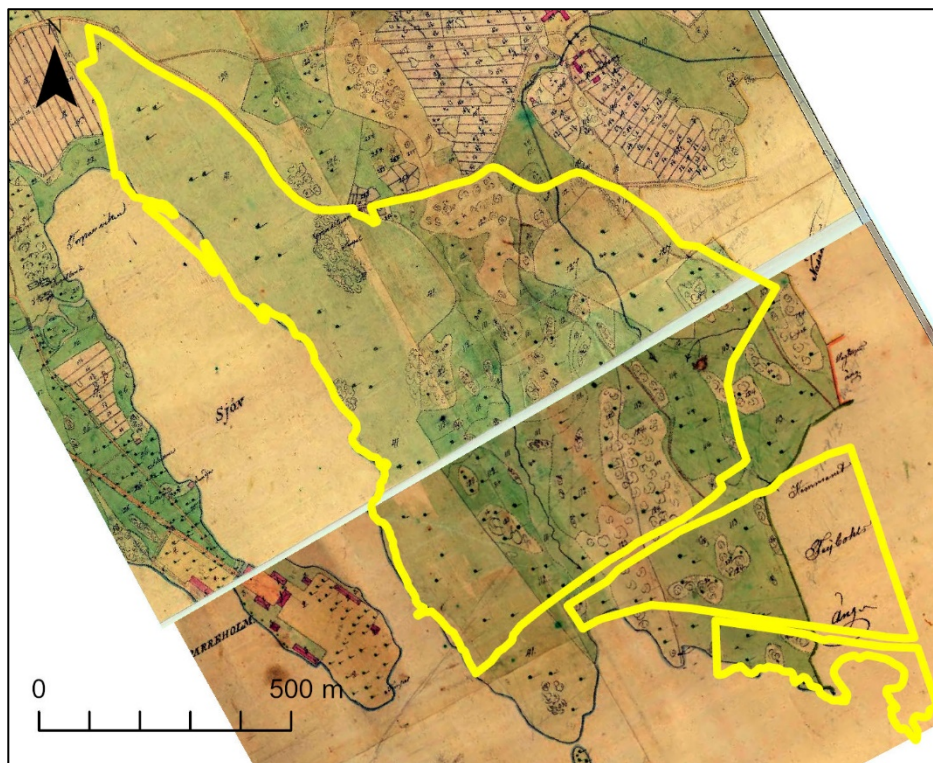
Från 1600-talet och framåt kan man följa den historiska markanvändningen inom naturreservatet genom de nedslag i historien som ges av gamla kartor och lantmäteriakter. Den äldsta kartan som visar området är en sockenkarta från år 1677. Där syns traktens ålderdomliga vägnät som till viss del finns kvar än idag. En översiktlig kartläggning av Sparreholm gjordes sedan år 1689 (figur 1). Här ingår det hörn av naturreservatet som legat på Sparreholms ägor. Kartan visar att detta område nyttjades för både betesdrift och ängsbruk. Den nordligaste delen verkar ha varit trädfri ängsmark vid denna tid, medan den södra delen är utritad som bergig och trädbevuxen. Av hägnadernas placering går det att se att ängsmarken och det kuperade och skogsartade området ingick i samma fålla. Förmodligen innebär det att hela området betades tillsammans och då först efter höskörden.

Figur 1. Karta från 1689. Fält med grön linje markerar ängsmark. Svarta linjer med tvärstreck markerar stängsel. Naturreservatet är markerat med gul linje.
Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

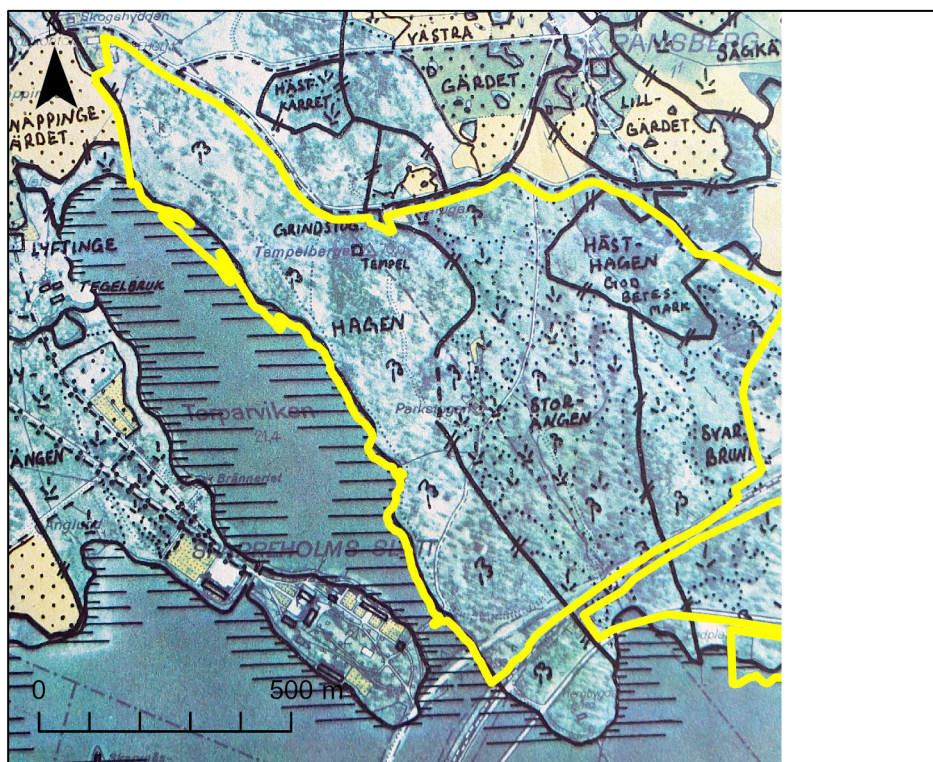
Den första detaljerade kartan över området kom år 1822. Även om denna karta visar att om stora arealer av området var ängsmark, gjordes denna kartering vid en tid då det är känt att ängsarealerna redan börjat minska i landskapet, efter att ha haft sin maximala utbredning under slutet av 1700-talet. På 1822 års "karta över åker, äng och hagmark tillhörande säterierna Sparreholm, Långdunker och Ramsberg" (figur 2–3) kan man skymta denna utveckling. Den yta som på 1689 års karta betecknades som äng har år 1822 omvandlats till en stor betesmark som benämns "Basthagen". Kartbeskrivningen anger att det var god betesmark med ek och björk. Av namnet "Basthagen" att döma, kan man tänka sig att det även stod lindar här för skörd av lindbast för bland annat reptillverkning.

I de östra delarna av naturreservatet, som då var belägna på Ramsbergs marker, finns år 1822 både ängs- och betesmarker. Tydligast märks en stor betesmark kallad "Hästhagen" (god betesmark) och den stora, sammanhängande ängsytan, "Storängen", med både sidvallsäng och hårdvallsäng, samt "Svartbrunn" med kärr, hård- och sidvallsäng.

Figur 2. Karta från 1822, ljusgröna fält markerar betesmark och mörkgröna fält markerar ängar. Naturreservatet är markerat med gul linje.

Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

Figur 3. Karta från 1822, med den ekonimiska kartan i bakgrunden och med benämningarna från kartbeskrivningarna i lantmäteriakten. Naturreseptatet är markerat med gul linje.

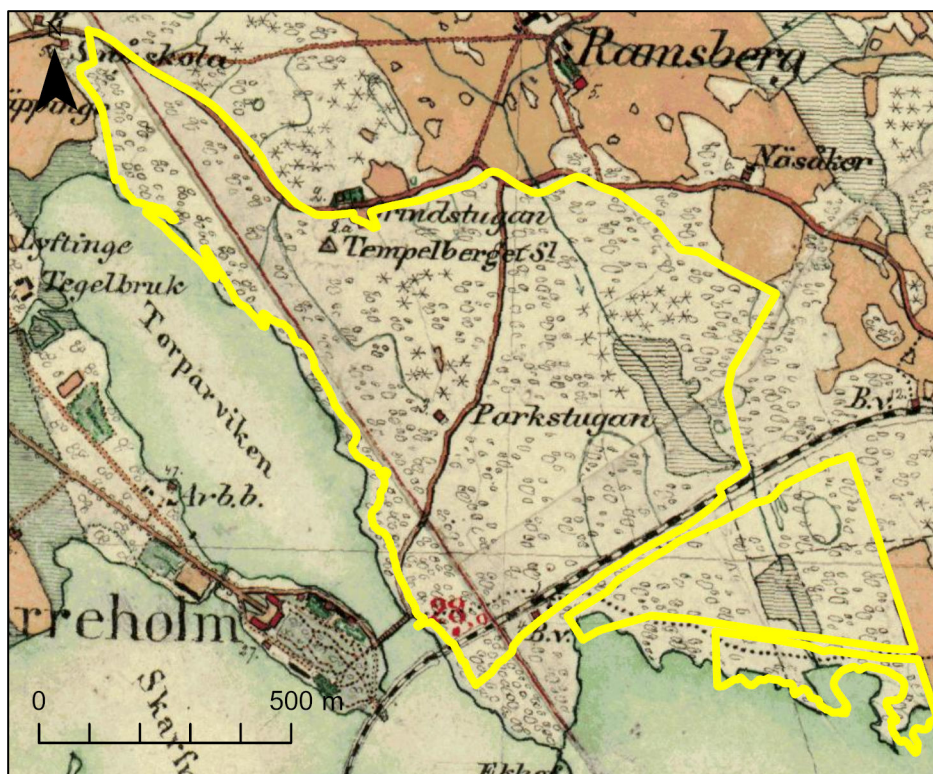
Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

I båda dessa ängsytor fanns betesbackar som ingick i samma inhägnad. De blev därmed tillgängliga för bete först efter att ängarna slagits, och de betades antagligen i samband med efterbetet, dvs efter slåttern på ängarna. I både ängsmark och betesmark finns solitärträd uttritade. Mer trädtäta områden verkar finnas vid tempelberget och på betesbackarna.

Nästa kartmaterial är häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1800/1900 (figur 4). Det omfattande ängs- och beteslandskap som präglade Sparreholmstrakten vid tiden för kartläggningen år 1822 har här försvunnit nästan helt. I stället har järnvägssamhället Sparreholm växt fram med olika industrier efter att västra stambanan öppnades år 1862. På denna karta finns ingen ängsmark alls uttritad inom området för naturreservatet. Häradsekonomiska kartan ger en vink om att området till största delen då var trädbevuxet. Det är framför allt runda symboler som betecknar lövträd som är uttritade, men även barrträdkryss förekommer på några håll. Mitt i området syns nu Parkstugan och en intilliggande mindre åkerbit. Kartan från laga skifte, år 1925, bekräftar att reservatets ängsmarker i öster övergått i betesmarker. I reservatets västra delar har utvecklingen däremot gått åt andra hållet genom att ängsbruket har återupptagits. Området för reservatets nordvästra hörn markeras vid den här tiden även som "park". Området har troligtvis setts som en förlängning av den anlagda parken vid Sparrheholms slott och har historiskt varit förbunden med denna via en numera försvunnen bro. Här har även för området främmande trädslag som bok och avenbok planterats in.

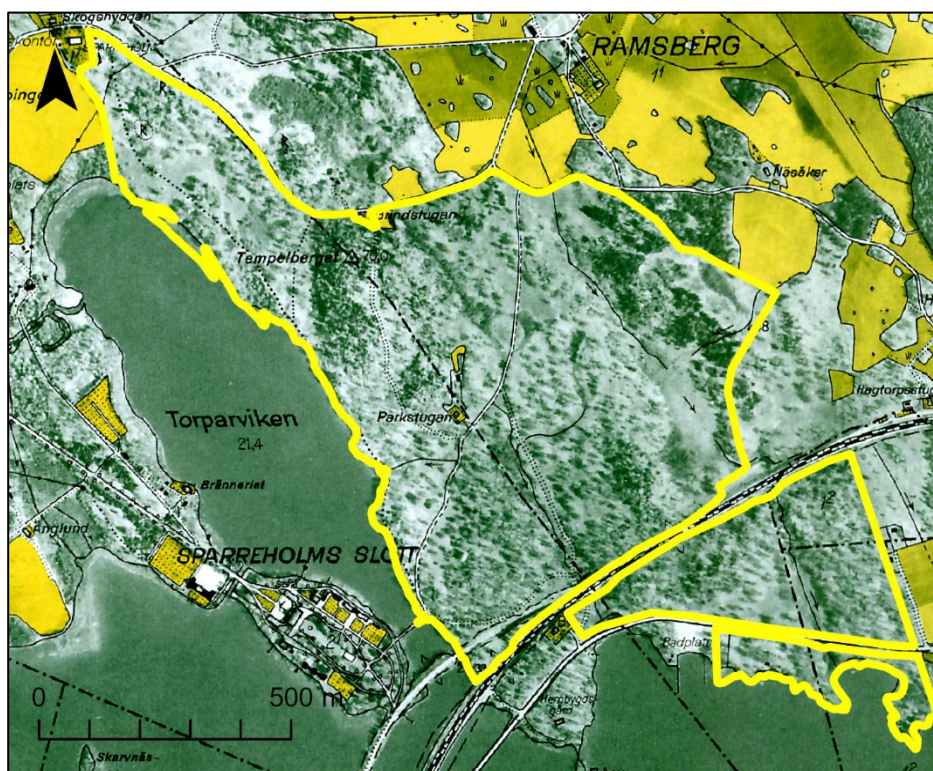
Den ekonomiska kartan från år 1960 (figur 5) innehåller den första flygbilden över området, där det går att se tätheten av träd och buskar i området. Kartan visar både öppnare och mer slutna partier.

Områdets skyddades år 1987 som naturvårdsområde med syftet att bevara de höga natur- och kulturmiljövärdena och områdets betydelse för friluftslivet. Även om området har en månghundraårig historia som fodermark har det i vissa delar och under vissa perioder varit ohävdad eller hävdats mycket extensivt. Genom skötseln av naturvårdsområdet har omfattande restaureringsinsatser genomförts. Skötseln har även omfattat insatser för att tillgängliggöra området för besökare.

Figur 4. Häradsekonomska kartan, kartlagd åren 1898-99. Naturreservatet är markerat med gul linje.

Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

Figur 5. Ekonomiskt kartblad, 1960. Naturreservatet är markerat med gul linje.

Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

Biologiska bevarandevärden

Sparreholms ekhagar har en lång kontinuitet av hävd genom ängsbruk och bete, vilket ligger till grund för områdets höga naturvärden. Området är med sina 88 hektar ett av Södermanlands största sammanhängande hagmarksområden, och utgör ett av länets värdefullaste ekområden. Reservatets naturvärden knutna till ek är också bland de högsta i landet i stort. Sparreholms ekhagar utgör även ett Natura 2000-område med utpekade naturtyper och det gränsar till Natura 2000-området Båven.

Inom Sparreholms ekhagar finns en mångfald av biotoper vilket bidrar med olika lokal- och mikroklimat och skapar förutsättningar för en hög artrikedom bland flera olika artgrupper. Området är välundersökt genom såväl ideella krafter som strukturerade inventeringar från myndigheter. Det finns över 1000 fynd av naturvårdsintressanta arter registrerade i Artportalen. Av dessa kan ca 200 unika arter urskiljas, varav ett hundratal finns upptagna på rödlistan från år 2020. Dessa är fördelade på 74 arter i kategorin nära hotad (NT), 23 sårbara (VU), 7 starkt hotade (EN) och 3 akut hotade (CR). 7 arter omfattas även av Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP): insekterna kardinalrödrock, hålträdsklokrypare, läderbagge och trumgräshoppa och svamparna saffransticka, fager vaxskivling och praktvaxskivling. För artlista, se bilaga 2.4.

Figur 6–7. Ovan: Trumgräshoppa, nedan: läderbagge. Foton : Ingrid Nilsson

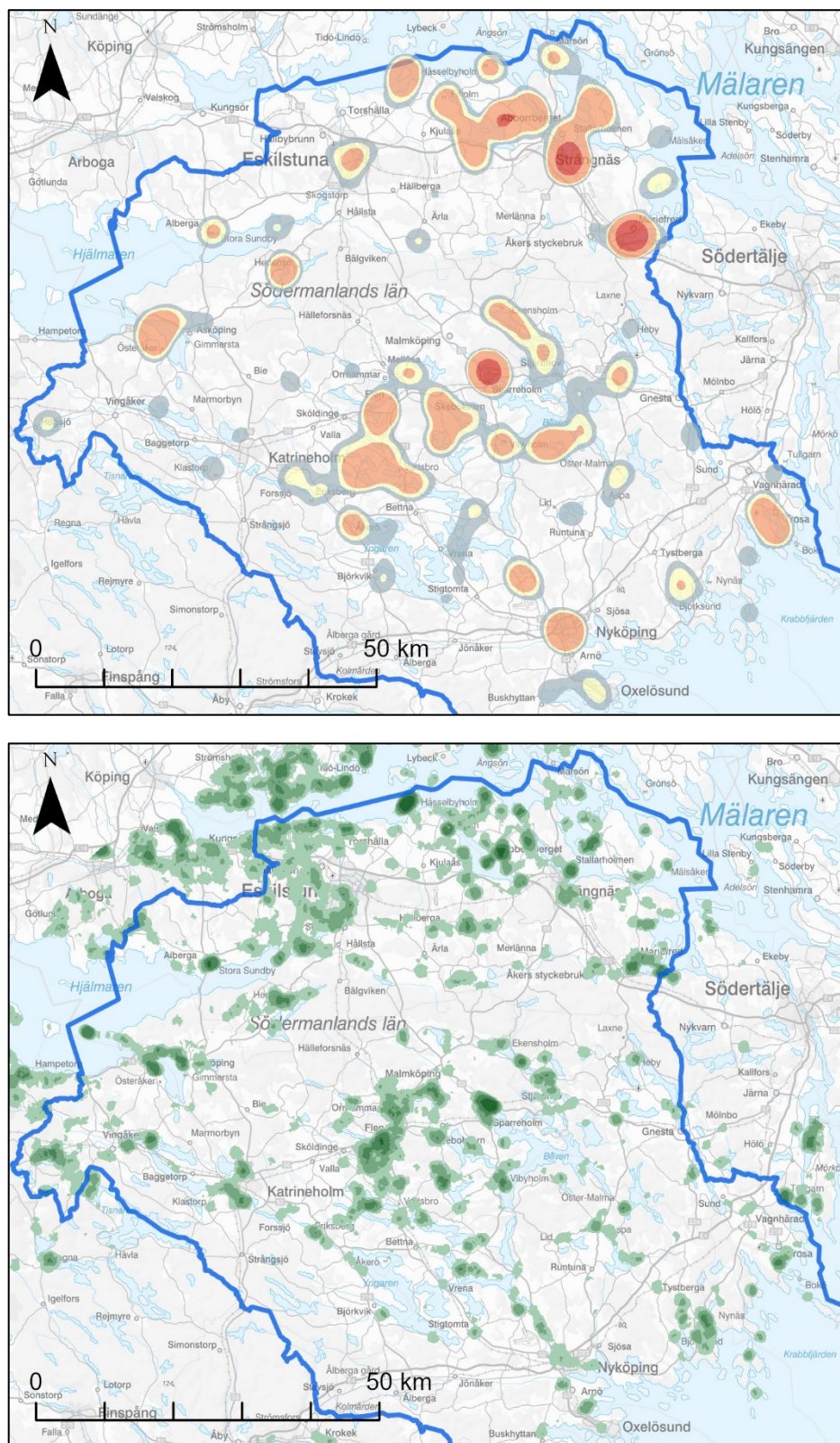
I trädsiktet finns uppemot 500 särskilt skyddsvärda träd noterade. Med begreppet särskilt skyddsvärda träd avses jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd. De allra flesta är ekar (skogsek), men här finns också lind, bok, björk, sälg och tall. Majoriteten av ekarna räknas som jätteekar, med en diameter över en meter. En handfull är synnerligen grova med en diameter omkring två meter.

Sparreholms ekhagar med dess ädellövmiljöer och många skyddsvärda träd utgör en värdekärna för ädellöv i länet. Även utanför naturreservatet finns äldre ekar spridda omkring Sparreholm som en rest av det tidigare ängsdominerade landskapet. Täthetsanalyser som gjordes inom Länsstyrelsens arbete med grön infrastruktur under år 2018, visar att trakten kring Sparreholm sticker ut i länet både vad gäller täthet av skyddsvärda träd och täthet av ädellövmiljöer (se figur 8-9).

Värdefulla strukturer knutna till de gamla, grova ekarna är bland annat en åldrad barkstruktur med djupa sprickor, håligheter och mulmfyllda stammar, savflöden, solbelyst bark och grov död ved. Mulmlevande skalbaggar och hålbyggande fåglar hittar sin nisch här, liksom vedlevande svampar, mossor och lavar som lever epifytiskt på gamla träd. Här kan nämnas de rödlistade vedsvamparna korallticka (NT), kärnticka (VU), tungticka (EN) och saffransticka (CR) som tillsammans med de vanligare arterna oxtungssvamp, ekticka och blekticka hittas på ek. Bland lavarna är gulmjöl, som färgar ekarnas barksprickor gula, lättast att få syn på, men här finns även en knappnålslavsflora med bland annat ekspik (VU), vedspik (VU), rödbrun blekspik (NT), parknål (NT). På några träd växer lunglav (NT), den hittas här högt upp på stammarna där den kan få skugga av trädkronan.

Naturreservatet hyser också en synnerligen rik skalbaggsfauna knuten till ädellövträd, framför allt gamla ihåliga ekar. Som skalbaggslokal kan Sparreholms ekhagar jämföras med de finaste lokalerna i Sverige. I flertalet hålträd lever läderbagge, som är beroende av stora mängder mulm. I delar av naturreservatet står träd med läderbaggeförekomster tätt, däremot saknas lämpliga efterträdarträd. Eftersom läderbaggen endast flyger korta sträckor, är förekomsten av gamla hålträd med mulm inom ca 200 meter från befintliga läderbaggeträd en förutsättning för artens långsiktiga överlevnad i området. Förutom läderbagge finns även många fler sällsynta och hotade skalbaggsarter i området. Här kan nämnas bland annat

2026-06-11

511-511-2046-
2025

Figur 8–9. Täthet av skyddsvärda träd (övre bilden) och ädellövmiljöer (undre bilden) enligt *Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Södermanlands län* (2018). Länsgränsen är markerad med blå linje. Röda fält visar den högsta tätheten av skyddsvärda träd. Mörkgröna fält visar den högsta tätheten av ädellövmiljöer. Trakten kring Sparreholms ekhagar sticker ut i båda täthetsanalyserna.

brokig barksvartbagge, matt mjölbagge, hålträdsknäppare och eksplintbagge som alla är rödlistade som sårbara, VU.

Till trädvärdena hör också områdets rikedom av andra lövträd förutom ek. Här finns alla ädellövträd representerade, flera av dem – lind, lönn och någon enstaka alm – bildar relativt täta lövlundar tillsammans med hassel och triviallöv. Här är vårfloran rikblommande med vitsippor, gulsippor, lungört och vårlök. Trolldruva, ormbär, vårärt och hässlebrodd förekommer också i dessa skuggiga miljöer. Vedlevande svampar på andra lövträd än ek inkluderar exempelvis almsprängticka (VU), och slöjmussling (EN) som förekommer på klena stammar och grenar av asp, i regel liggande sådana. Hamlade träd förekommer också i reservatet. Här finns bland annat unga lindar som nyhamlats inom arbetet med naturvårdsförvaltningen av området, men även äldre lindar som bär spår av hamling från längre tid tillbaks. Många ekar har spår efter hamling i form av stamkvistning.

Brynmiljöer av blommande och bärande träd och buskar bidrar med vindskydd och resurser till födosökande bin, fjärilar och andra pollinatörer samt föryngringsmöjligheter för nya ekplantor.

Hävdgynnade naturvärden finns också i markskiktet. Här finns såväl flora- som fungavärden och insekter som är beroende av välhävdade marker med kort vegetationshöjd med solinstrålning och värme till marknivån, liksom markstörning genom betesdjurens tramp. Vissa svampar är också knutna till djurens spillning.

Marksvampfungan i Sparreholms ekhagar är mycket rik med ca 25 olika arter av vaxskivlingar, flertalet jordstjärnor och ovanliga soppar. Många har ett mykorrhizasamarbete med ek men det finns även nedbrytare knutna till lövskog, så som flockig puderskivling (VU) som är mycket sällsynt. Populationen som finns här är den enda kända i länet. Inom reservatet finns också svamparter som är ovanliga eller mycket ovanliga i landet i övrigt. Till exempel har tre mycel av falsk djävulssopp (VU) hittats inom Sparreholms ekhagar, en art som endast är funnen på ett fåtal lokaler i landet. Gul strävsopp (EN) är lokalt ganska allmän här, men finns i övrigt bara på ett drygt dussintal lokaler i södra Sverige.

De betade markerna har också en hög örtrikedom, vilken är ett resultat av den historiska och kontinuerliga hävden. Exempel på hävdgynnade arter i området är ormrot, darrgräs, jungfrulin, kattfot och fibblorna slätterfibbla, klofibbla och klasefibbla. Stora bestånd av

den mindre allmänna arten lundstarr är speciellt för naturreservatet. Den akut hotade pyttmaskrosen (CR) har hittats i området.

De sandiga betesmarkerna utgör också livsmiljöer för flertalet insekter, så som sandbin, men även den starkt hotade trumgräshoppan, som upptäcktes i området så sent som år 2019. Den är mycket svårspriidd, störningskänslig och har specifika krav på sin livsmiljö. Den behöver öppna, sandiga marker som samtidigt är variationsrika. Det ska finnas både solbelyst, vegetationsklädd mark med kort vegetationshöjd och små sandfläckar för äggläggning, samt lite mer högvuxen vegetation i form av ris eller buskar som erbjuder gömställen och skydd.

Kulturhistoriska värden

Naturreservatet ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården, "Sparreholm (D33)". Det karaktäriseras bland annat av ett herrgårdslandskap med påkostade corps de logi, bevarad torpbebyggelse, fornlämningar, äldre vägnät och en 1100-talskyrka. Områdets historia med tillhörande byggnader och spår i landskapet i form av bland annat fornlämningar och äldre vägnät representerar alla de delar som ingår i herrgårdslivets ekonomiska produktion och sociala liv.

Inom Sparreholms ekhagar finns en rik biologisk mångfald knuten till den historiska markanvändningen och till ägostrukturen – ett *biologiskt kulturarv* av biotoper, strukturer, växt- och djursamhällen och artförekomster som uppkommit eller gynnats av människans brukande.

Reservatet breder ut sig över ett område som förr tillhörde delvis Sparreholms säteri och delvis Ramsbergs säteri. Området låg till största delen på Ramsbergs ägor, det var de västra delarna utmed Torparviken som hörde till Sparreholm. Sedan det sena 1700-talet har Ramsberg ingått i Sparreholms säteri.

Att området är så rikt på gamla ekar hör sannolikt ihop med markens historia som del av stora godsegendomar. Ekarna på adelsmännens jord omfattades inte av Gustav Vasas regale, men fick ofta stå kvar som en typ av statussymboler. Det var också vid de stora godsen som ekarna i högre grad stod kvar efter år 1830, då avverkningsförbudet avskaffades och en stor mängd ekar högs bort. Gamla ekar är idag en utmärkande del av det Sörmländska herrgårdslandskapet, där Sparreholms ekhagar är ett av de bästa

exemplen. Dock är det brist på den yngre generationen av ekar som ska växa upp för till att senare bli särskilt skyddsvärda träd. Ett riktmål är att 80% av ekarna ska vara yngre än de särskilt skyddsvärda träden, samt av olika åldrar.

Trädens växtsätt är ett annat exempel på områdets biologiska kulturarv, de har präglats av ljus och fått grova stammar och grenar. Trädens ljusa uppväxtmiljöer är ett resultat av människans nyttjande av området som ängs- och betesmarker. De har i många fall höga kronor vilket tyder på stamkvistning i syfte att få mer ljus till marknivån. Förutom trädindivider och de ljusöppna förhållandena, är även de hävdgynnade växt- djur- och svampsamhällena viktiga biologiska kulturarv i området. För vissa delar av naturreservatet är hävdhistoriken belagd ända tillbaka till 1600-talet, då de tidigaste lantmäterikartorna gjordes.

Det finns också kulturhistoriska spår i form av fornlämningar. Att området under lång tid hållits öppet genom ängsbruk och betesdrift, har medfört att fornlämningarna här bevarats och tydliggjorts. De tidigaste synliga spåren av människans närvaro är de gravar som ligger nära vägen mot Hyltinge. Gravarna är av typen stensättning som generellt kan dateras till äldre järnålder 500 f.Kr.–500 e.Kr. Inom den norra delen med ädellövskog finns ett tydligt gravfält bestående av högar/höglignande stensättningar. Gravfältet tyder på att det funnits en gård i området under yngre järnålder, ca 500 e.Kr.–1000 e.Kr. Nere mot järnvägen finns det två områden med äldre åkermark som består av röjda ytor vilka avgränsas av tidvis otydliga stensträngar och terrasskanter. Forn- och kulturlämningar visas i kartbilaga 2.3.

1822 års karta visar en liten byggnad på Tembelberget. Namnet Tempelberget lär komma från att det här funnits ett lusthus som liknat ett tempel. Denna karta visar även att Grindstugan direkt norr om reservatet som fanns här på den tiden. Parkstugan centralt i området dyker inte upp förrän på den Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1800/1900-talet.

I området finns även ålderdomliga, terränganpassade vägsträckningar, som visar på dess betydelse som kommunikationsstråk. Vägen som avgränsar naturreservatet i norr mellan Hyltinge och Ramsberg syns redan på den äldsta kartan över området från år 1677. Modernare spår efter infrastruktur är den gamla järnvägsbanken, som bildar ett promenadstråk från

Sparreholms slott över vattnet till ekhagarna. Järnvägsbanken övergår sedan i en sprängd passage genom berget.

Värden för friluftsliv

Sparreholms ekhagar har stor betydelse för friluftslivet i och med det tätortsnära och lättillgängliga läget och de höga upplevelsevärdena. Besökare kan här uppleva rika natur- och kulturvärden och lära sig om områdets historia. De vidsträckta, böljande hagmarkerna är strövvänliga och erbjuder möten med jätteekar, betesdjur och ett rikt växt- och djurliv. Närheten till vattnet i Torparviken och Båven förhöjer upplevelsen ytterligare och från Tempelberget går det att få en vid utblick över landskapet.

Det finns befintliga friluftslivsanläggningar och anordningar i området i form av en parkeringsplats, en markerad vandringsled, stängselgenomgångar och stättor, liksom informationstavlor. Reservatet nås med bil eller till fots från Sparreholm, som också har bussförbindelser från flera av länets huvudorter.

Slitage och störningskänslighet

För att undvika att störning eller slitage från besökare påverkar naturreservatets naturvärden eller upplevelsevärden negativt, finns vissa restriktioner för friluftslivet som framgår av Länsstyrelsens beslut i ärende 511-2047-2025 om föreskrifter avseende rätten att färdas och vistas i reservatet samt ordningen i övrigt.

Plan för områdets skötsel

Övergripande mål

Målet med den naturvårdande skötseln är att hävden av området ska fortsätta långsiktigt, att avhjälpa kommande kontinuitetsbrott i trädskiktet samt att aktivt gynna områdets hotade arter.

Besökare ska kunna få upplevelser av olika slag. En del av området ska vara lättillgängligt med möjligheter till tillgänglighetsanpassningar, vilket innebär en hög nivå (målklass 1) enligt dokumentet *Besöksklassning av naturreservat i Södermanlands län* (2021). Andra delar ska vara lättillgängliga med möjligheter till tillgänglighetsanpassningar motsvarande en mellannivå (målklass 3) medan området till största delen har en mellannivå av tillgänglighet (målklass 4).

Naturreservatet är indelat i skötselområden som utgår från de bevarandemål och de skötselåtgärder som ska utföras för respektive område:

- Skötselområde 1: Öppen och trädklädd betesmark
- Skötselområde 2: Bäckravin och viltstråk med huvudsakligen utveckling genom intern dynamik
- Skötselområde 3: Lövskog med naturvårdshuggningar
- Skötselområde 4: Parkstugans omgivning

För karta över skötselområden, se bilaga 2.1.

För karta över friluftsliv, se bilaga 2.2.

Prioriteringar:

- I första hand prioriteras en, för de utpekade naturvärdena, tillfredsställande beteshävd av reservatet, vård och långsiktigt bevarande av ekmiljöer samt punktåtgärder anpassade för hotade arter. Högt prioriterat är även åtgärder för friluftslivet.
- I andra hand och om möjligt kan vissa delområden skötas som äng. Ytor som är prioriterade för ängsskötsel är reservatets nordvästra hörn samt naturtypsklassade fuktängar.

För övriga prioriteringar, se tabell på sid. 23 och efterföljande sidor.

Generella riktlinjer och åtgärder

Den naturvårdande skötseln ska baseras på den senaste kunskapen om bevarande av arter och skötsel av naturtyper samt om förhållandena i reservatet. Det är av stor vikt att förvaltaren, och den förvaltaren uppdrar skötselåtgärder till, har kunskap om och tar hänsyn till områdets hotade arter, deras ekologi och livscyklar i samband med den naturvårdande skötseln.

För hela naturreservatet gäller att en långsiktig plan bör göras för ekbeståndet, inklusive en åldersinventering och återkommande uppföljning av trädens skick. Vid plantering av ekplantor inom området bör endast plantor från andra delar av naturreservatet eller närområdet användas.

Bete är en viktig del av naturreservatets skötsel. I första hand ska bete och betesdjur ordnas av markägaren exempelvis genom en

arrendator. I handra hand kan Länsstyrelsen ordna med bete och betesdjur för reservatets skötsel.

Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram fastställda av Naturvårdsverket ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med reservatsbeslutet. Inom Sparreholms ekhagar berörs i nuläget åtgärdsprogrammen för läderbagge, trumgräshoppa, särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet och svampar i ängs- och betesmarker.

Av hänsyn till trumgräshoppan, och annan marklevande fauna, bör körning med tunga maskiner vid skötselåtgärder undvikas på torr, sandig och öppen mark. Med tunga maskiner avses maskiner tyngre än ett motormanuellt slätteraggregat. Vid genomförande av åtgärder som medför framförande av tunga maskiner bör dialog föras med insektskunnig förvaltare på Länsstyrelsen.

Upplag som uppstår i samband med den naturvårdande skötseln ska i första hand undvikas. Om borttransport inte kan ske i samband med åtgärden, ska upplag vara kortvariga och tas bort omgående för att inte skada naturvärdena genom kvävning och utsläckning av värdefull vegetation, näringsläckage, påverkan på marklevande fauna och risker för faunafällor.

Naturreseptatet är även ett Natura 2000-område med särskilt utpekade arter och naturtyper. För detaljer om arterna och naturtyperna och dess särskilda bevarandemål och utbredning hänvisas till bevarandeplanen för Natura 2000-området Sparreholms ekhagar (SE0220063).

Naturreseptatet gränsar till sjön Båven. Båven är ett utpekat Natura 2000-område och särskilt värdefullt vatten. Här finns en av landets få förekomster av mal. Malen ingår inte i habitatdirektivet men berörs av ett åtgärdsprogram. Då naturreseptatets gräns sammanfaller med strandlinjen finns begränsade möjligheter att gynna malen inom förvaltningen av naturreseptatet. Hänsyn bör ändå tas till malen vid skötselåtgärder invid stränderna eftersom strandzonen, med bland annat trädgrenar och rötter som hänger ut över vattenytan, liksom gungflyn av vass är viktiga miljöer för mal.

Inom reseptatet ska sådana arter som betraktas som invasiva främmande arter i möjligaste mån bekämpas. I första hand genom

att utrota arten i området och i andra hand genom att förhindra att den sprider sig inom eller till angränsande områden.

Vid skötselåtgärder ska forn- och kulturlämningar särskilt beaktas. Röjning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras. Det innebär till exempel att:

- Eventuell körning med tunga fordon ska ske på tjälad mark eller under sådana väderförhållanden så att markskador inte uppstår.
- Körning på synliga kulturhistoriska lämningar, eller i dess direkta närhet, är inte tillåtet.
- Träd som fälls ska antingen lyftas ut eller fällas ut från lämningen för att undvika skador på lämningen. Släpskador får inte uppstå vid uttransport av stammen.
- Forn- och kulturlämningar ska grovrensas på kvistar och annat skogsavfall.
- Anmälningsplikt gäller enligt 2 kap. 5 och 10 §§ kulturmiljölagen (1988:950). Om fornlämning och/eller fornfynd påträffas ska arbetet omedelbart avbrytas till den del som gäller fyndet och/eller lämningen samt området närmast detta/denna. Anmälan ska omedelbart göras till Länsstyrelsen.

Det bör dock beaktas att åtgärder såsom naturvårdande avverkningar som i vissa avseenden liknar röjning, gallring och avverkning endast får genomföras i samband med skötseln av naturreservatet för att uppnå naturreservatets syfte eftersom det annars är förbjudet enligt naturreservatets föreskrifter.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Skötselområde 1: Öppna och trädklädda betesmarker (ca 81,3 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar hela betesmarken så som den idag är inhägnad, förutom bäckravinen som också ingår i betesfållan men urskiljs som ett eget skötselområde, se skötselområde 2 nedan.

Genom skötselområdet går en gammal brukningsväg vars norra del är grusad men övergår längre söderut i en grässvål med körspår. Det är utmed vägens norra delar som trumgräshoppa har påträffats.

Betesmarken har en varierad topografi med varierade fuktförhållanden och vegetationstyper. Gradienten sträcker sig från karga berg i höjdlägen, över böljande torr- och friskängar till fuktängar och kärr i sänkorna. Markvattnet som fångas upp av områdets höjder samlas i rännilar och bäckar som rinner ut i sjön Båven. Innanför vassen i Torparvikens norra del har en "blå bård" utvecklats tack vare beteshävd.

I skötselområdet ingår både trädklädda och solöppna partier med en varierande grad av krontäckning. I vissa partier breder de mer trädklädda respektive öppnare delarna ut sig över större områden medan de på andra håll växlar över till en mer småskalig mosaik. Gamla ekar finns spridda inom hela skötselområdet, men det råder brist på efterträdare till de äldsta träden, liksom unga träd på lämpliga avstånd från äldre individer. Även träd som planterats för att bli framtida efterträdarekar står i vissa fall för nära befintliga ekar.

Inslaget av buskar är stort med bland annat måbär och skogstry i skuggigare miljöer, och rosor och slån i bryn där solinstrålningen är större. I buskagen står ofta unga ekar som kunnat växa upp fredade från betet. De tjänar också som viktiga vindskydd för insektsfaunan, särskilt mot vattnet i Torparviken, där behov av mer vindskyddade miljöer finns på grund av de höga insektsvärdena. Utbredda buskage och slyuppslag skapar dock på flera håll problem med igenväxning.

Död ved är en vanlig syn i betesmarken. Här finns både stående döda och döende ekar och liggande ved. Här och var är stammar samlade i dödvedsdepåer. Flera mulmholkar finns också utplacerade inom skötselområdet som syftar till att gynna läderbagge och flera andra arter.

Växtsamhällena växlar med den varierade beskuggningen och näringstillförseln från lövförrådet, samt med markens fuktighet. Hävdgynnade arter som är vanliga för Södermanland finns både i de torra och fuktiga-blöta delarna av de trädöppna miljöerna. I de bergiga delarna tar hållmarktallskog med renlavar, ljung och smalbladiga gräs över.

Marksvampfunger är exklusiv och ekhagarna här utgör en "hotspot" för ängs- och hagmarkssvampar i länet, med arter som även är ovanliga i landet i stort.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av betade marker, om möjligt kan vissa ytor skötas som slåtterängar. Hävdregimen ska vara anpassad för att gynna de prioriterade bevarandevärdena i form av naturtyper, strukturer, växt-, djur-, och svampsamhällen och arter.

Betesmarkerna ska variera i öppenhet med en krontäckning som tillåts variera i tid och rum för att föryngrig av ek ska kunna ske. Trädlevande organismer knutna till olika åldersstadier hos träden ska ha en kontinuerlig tillgång på livsmiljöer i området, däribland solbelyst, grov ved, håligheter och mulm. Gamla träd och deras efterträdare ska ges möjlighet att leva vidare så länge som möjligt och därefter stå kvar som död ved. Liggande död ved som är grov och solbelyst ska finnas i området på ett sätt som är förenligt med betesdriften. Buskskiktet ska vara rikt och bidra till varierade brynmiljöer, ekföryngring och vindskydd för insekter, särskilt vid vindutsatta platser. Kunskapen om områdets växt- djur- och svampsamhällen ska öka. Skötselområdet kan samförvaltas med det intilliggande naturreservatet Hyltingeravinen.

Skötselåtgärder

- Betesdrift och stängsling, inklusive fällindelning vid behov av tillfälligt hårdare betestryck eller betesfredning.
- Ängsskötsel av prioriterade ytor om möjligt.
- Frihuggning av skyddsvärda träd och deras efterträdare för ökad solexponering av stammar och minskad konkurrens.
- Friställning av död ved för ökad solexponering och flytt av grov död ved inom området till soliga lägen.
- Röjning av igenväxningsvegetation, inklusive stubbfräsning.
- Åtgärder för att utveckla bryn i syfte att skapa varma, vindskyddade rum för insekter.
- Plantering och inhägnad av ek i lämpliga lägen, alternativt inhägnad av självsådda ekplantor i lämpliga lägen eller flytt och inhägnad av befintliga plantor/små träd till lämpliga lägen.
- Hamling av träd, inklusive återhamling av kontinuerligt hamlade träd, restaureringshamlingar eller kronavlastningar av träd som hamlats längre tillbaka i tiden, och nyhamlingar av unga träd.
- Stamkvistning av ung ek för att undvika låga kronor med hög beskuggning av markskiktet.
- Veteranisering av ung ek i syfte att påskynda bildandet av strukturer knutna till åldrade träd.

- Grova stammar och grenar, samt klenare virke och ris från huggningsinsatser lämnas i området som död ved eller tas tillvara för dödvedåtgärder som mulmholkar. Övrigt klen virke och ris tas omgående bort från reservatet för att undvika faunafällor.
- Utplacering och underhåll av mulmholkar invid lämpliga efterträdare till befintliga läderbaggeträd.
- Anläggning av vedkomposter.
- Tillskapande av små sandblottor i soliga lägen för att skapa ägglägningsplatser för trumgräshoppa.
- Återkommande inventeringar av hävdgynnad flora och funga, pollinatörer, trädlevande insekter, vedsvampar och epifyter på träd, arter knutna till djurspillning, ÅGP-arter m.m.
- Synliggörande av fornlämningar genom röjningar och huggningar. Värdefulla träd tas inte bort.

Skötselområde 2: Bäckravin och viltstråk med huvudsakligen utveckling genom intern dynamik (ca 3,7 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av det skogklädda ravinstråket i reservatets nordöstra del. Området ingår i samma betesfälla som Skötselområde 1.

I skötselområdet går ett vattendrag fram som kantas av branta sluttningar med en olikåldrig skog av klibbal, hassel och gran. Det finns gott om äldre träd och här och var syns även levande gamla, grova askar. Död ved av olika trädslag och nedbrytningsstadier finns både stående och liggande. Marken täcks av strutbräken tillsammans med mattor av vitsippor och svalört. Ormbär, trolldruva, underviol och springkorn förekommer också. På bäckfårans stenar växer rikligt med näckmossa.

Den södra delen av skötselområdet är högre belägen och domineras av gran. Viltet i trakten använder det här stråket med ett tätare trädskikt som skydd när de vandrar mellan sina områden.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av en trädklädd ravinmiljö med ett beskuggat vattendrag och ett fuktigt och stabilt lokalklimat. Skogen ska vara lövdominerad med inslag av gran och vara präglad av naturliga processer som åldrande och avdöende av träd, samt med strukturer som flerskiktning, gamla träd och död ved i olika

nedbrytningsstadier. Värdefulla träd ska ges förutsättningar att leva vidare och bli mycket gamla. Området ska fortsatt vara tillgängligt för betesdjuren tillsammans med omgivande betesmark. I den södra delen ska ett tätare trädskikt bidra med skydd till vilda djur. Kunskapen om skötselområdets växt- djur- och svampsamhällen ska öka.

Skötselåtgärder

- Skötselområdet ska i huvudsak tillåtas att utvecklas fritt genom intern dynamik.
- Frihuggning av värdefulla träd vid behov.
- Borttagande av inväxande gran vid behov för att hindra att gran blir för dominerande i ravinområdet.
- Återkommande inventeringar av hävdgynnad flora och funga, pollinatörer, vedsvampar och epifyter på träd, ÅGP-arter m.m.

Skötselområde 3: Lövskog med naturvårdshuggningar (ca 2,6 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av tre delområden, varav två är belägna invid järnvägen. Det omfattar de delar av naturreservatet som inte ingår i de inhägnade betesmarkerna enligt dagens stängseldragning, förutom området runt Parkstugan som också är fränstängslat men som utgör ett eget skötselområde, se skötselområde 4 nedan.

På norra sidan om järnvägen växer främst triviallöv som björk, asp och sälg med mycket ungt sly. Här finns en för den äldre järnvägsdragningen sprängd passage genom berget. Den skapar ett område med fuktigt och skuggigt lokalklimat och lodytor där mossor trivs. I hörnet av delområdet och reservatet finns ett område med grövre ekar omgivna av ett tätt uppslag av bok.

Delområdet söder om järnvägen är ett varierat löv- och ädellövparti med flera gamla ekar insprängda bland buskar av hassel och hägg och unga lönnar och lindar. Det finns även inslag av sälg, asp, gran, bok och en. Markvegetationen är bitvis rik på sippor och vårärt.

Det tredje delområdet ligger längst i sydöst i reservatet, mellan Båvens strand och väg 57. Denna del utgörs av en lövdominerad blandskog av klibbal, asp, björk och lind med stort inslag av ek. Flera äldre ekar och enbuskar visar att området tidigare varit mer öppet. På yttersta udden i Båven står främst tall. Den sällsynta

slöjmusslingen har hittats i området, vilken är beroende av död aspved.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av en lövskog med ädellövinslag där främst ek gynnas, i det sydligaste delområdet ska även asp gynnas. Det ska finnas en kontinuerlig tillgång till substrat för svampar, insekter och andra organismer som är beroende av levande och död ved av olika trädslag, solexponering och nedbrytningsgrad. Värdefulla träd, liksom efterträdare ska ges förutsättningar att leva vidare och bli mycket gamla. Skötselområdet kan om möjligt vara präglad av bete. Kunskapen om skötselområdets växt- djur- och svampsamhällen ska öka.

Skötselåtgärder

- Frihuggningar av värdefulla träd och efterträdare.
- Återkommande slyröjningar.
- Tillskapande av död ved av asp vid behov.
- Återkommande inventeringar av hävdgynnad flora och funga, pollinatörer, vedsvampar och epifyter på träd, ÅGP-arter m.m.

Skötselområde 4: Parkstugans omgivning (ca 0,4 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ett markområde som ligger inom det fränstängslade tområdet kring Parkstugan, men utanför fastighetsgränsen för Lyftinge 2:3. Stängseldragningen avviker här från fastighetsgränsen av praktiska skäl eftersom terrängen är kuperad och bergig, men även här finns en hävdgynnad vegetation och grova ekar.

Genom en muntlig överenskommelse mellan fastighetsägarna till Lyftinge 2:1 och 2:3 och Länsstyrelsen, har fastighetsägarna till Lyftinge 2:3 förvaltat detta område genom årlig lieslåtter och slyröjning. I samband med framtagandet av en ny skötselplan har den muntliga överenskommelsen formaliserats med en motsvarande skriftlig sådan (dnr 8603-2025).

Bevarandemål

Kunskap och information om naturreservatets och skötselområdets natur- och kulturvärden, reservatets föreskrifter samt om hur

naturvärden inom skötselområdet gynnas ska delas med fastighetsägaren genom kontinuerlig dialog. Området ska hävdas och hållas fritt från vedartad vegetation som konkurrerar med ekvärdena.

Förvaltningen av skötselområde 4 styrs av en särskild överenskommelse mellan Länsstyrelsen, fastighetsägaren till Lyftinge 2:1 och fastighetsägarna till Lyftinge 2:3. I det fall överenskommelsen upphör att gälla tillfaller hela ansvaret för förvaltningen av skötselområde 4 reservatsförvaltaren. En alternativ stängseldragning kan då övervägas varefter delområdet införlivas skötselområde 1.

Skötselåtgärder

- Årlig slåtter och röjning av igenväxningsvegetation.
- Frihuggning av ekar.

Friluftsliv

Beskrivning

Sparreholms ekhagar har höga upplevelsevärden och är i delar välbesökt. Besökare kan här uppleva ett Sörmländskt herrgårdslandskap med gamla, grova ekar, betesdjur och utblickar över vatten. Den rika biologiska mångfalden bjuder också in till fågelskådning, botanisering bland flora och funga och andra naturstudier. Möjlighet till bad finns vid den intilliggande kommunala badplatsen, eller från små uddar i reservatets sydligaste del. Dessa delar av reservatet är sannolikt de mest välfrekventerade.

Till Sparreholm kan man idag ta sig med buss från Flen, Gnesta, Nyköping, Eskilstuna och Malmköping och reservatet går därefter att nås till fots från Sparreholms samhälle. En mindre entré finns i områdets sydvästra hörn via den äldre järnvägsbron från Sparreholms slott. Det finns en stätta över stängslet och en vandringsled börjar här. Det är en rundslinga som leder besökare genom hagmarkerna i ca 2 km. En bit av leden går utmed Torparviken och ger vyer över Sparreholms slott och Bränneriet på den motsatta stranden. Leden passerar också några synliga exempel på den naturvårdande skötseln i området, däribland hamlade träd, mulmholkar, röjda ytor och inhägnade ekplantor. En sidogren av

leden på ca 300 meter går upp till Tempelberget och en utsiktsplats (figur 10).

Vid badplatsen finns en stor parkering vilket gör reservatet lätt att ta sig till med bil från väg 57. Härifrån kan den sydligaste delen av naturreservatet enkelt nås. Besökare som parkerar här kan även gå in i reservatet via en stätta på andra sidan vägen. Det går också att följa vägen ca 200 meter mot Sparreholm för att sedan korsa vägen och gå in i reservatet. Att korsa vägen innebär risker för besökare på grund av vägens hastighet och dålig sikt. Vaghastigheten är här 80 km/h, men är sänkt till 50 km/h sommartid.

Dessa ingångar på andra sidan vägen leder till reservatets mellersta del. En tunnel går sedan under järnvägen som möjliggör för besökare att fortsätta till huvuddelen av naturreservatet. På andra sidan järnvägstunneln kan besökare fortsätta längs med vandrings slingan som passerar här. Naturreservatets nordvästligaste del som ligger längst in i Torparviken är däremot svårtillgänglig,

Figur 10. Utsikt från Tempelberget över norra Torparviken, delar av ekhagarna och Lyftinge. Foto: Ingrid Nilsson

eftersom det bergiga området med Tempelberget skär av denna del.

En mindre parkeringsplats finns också i norra delen utmed väg 857. Det här är naturreservatets egentliga huvudentré. Här börjar en väg som nyttjats som brukningsväg genom området. Fram till

Parkstugan är vägen en grusväg, för att sedan övergå i en mindre markväg.

Friluftslivsanordningarna som de är utformade idag har vissa brister. Parkeringsplatsen behöver utökas för att vägen och grinden inte ska riskera att blockeras av parkerade bilar. Leden är i behov av upprustning eftersom det bitvis är svårt att följa ledmarkeringarna och flera stättor har åtgärdsbehov. Det saknas också anslutande leder och skyltning från badplatsen, liksom skyltning till tempelberget. För att cyklister och ryttare ska kunna nyttja den gamla brukningsvägen genom reservatet behöver stängselgenomgångarna i båda ändar också anpassas.

År 2021 gjordes en utredning av möjligheterna till tillgänglighetsanpassning av delar av Sparreholms ekhagar, se rapporten *Naturreservatet Sparreholms ekhagar - Tillgänglighetsåtgärder med prioritet* av Christin Jönsson 2021. Där står även detaljer om hur tillgängliggjorda anordningar bör utformas. Länsstyrelsen har i och med framtagandet av den här skötselplanen tagit ställning till vilka åtgärder som är möjliga att genomföra i reservatet med hänsyn till naturvärdena och andra perspektiv. Vid genomförandet av åtgärder är det viktigt att genomförandet är noggrant planerat och att försiktighet iakttas gentemot naturvärdena.

Bevarandemål

Besökare ska fortsatt kunna uppleva områdets natur- och kulturvärden och nyttja området till olika friluftslivsaktiviteter som promenader, bad, fika, fågelskådning och andra naturstudier. Friluftslivet ska underlättas genom information, leder och anordningar i området som också ska kanalisera besökare för att undvika negativ påverkan på naturvärden och upplevelsevärden. Tillgängligheten till områdets upplevelsevärden ska öka genom ytterligare anläggningar och anordningar för friluftslivets behov och delar av reservatet ska vara tillgängligt för besökare med funktionsnedsättningar.

Den centrala delen av naturreservatet ska ha en tydlig entré för besökare som kommer med bil vid infarten till Parkstugan, med en parkeringsplats som har kapacitet för ca 8 bilar och ca 2 bilar för besökare med funktionsnedsättning och som innehar särskilt parkeringstillstånd. Parkeringsplatsen ska också möjliggöra för en buss att släppa av passagerare. Här ska även finnas

tillgänglighetsanpassade anordningar som dass och informationstavlor och stängselgenomgångar. Det ska vara möjligt att efter en kort promenad från parkeringsplatsen ta en rast på ett betesfredat område i ekhagarna.

Det ska vara möjligt för besökare att följa en markerad led i en rundslinga i området samt upp på Tempelberget, där möjlighet till paus och utblick över landskapet ska finnas. En rastplats ska också finnas utmed leden med utblick över vatten. Cyklister och ridande ska hänvisas till brukningsvägen genom naturreservatet. En entré till ekhagarna för fotgängare, cyklister och ridande ska finnas vid södra änden av brukningsvägen.

En entré med parkeringsmöjligheter för ca 5 bilar ska finnas vid den norra hagen, som härigenom ska bli mer tillgänglig för besökare att ströva i på egen hand. Ett bänkbord ska utgöra målpunkt och inbjuda till en rast.

Badplatsen ska utgöra en entré till naturreservatets södra och mellersta del. Härifrån ska besökare med funktionsnedsättningar ha möjlighet att ta sig in i den södra hagen och fram till en tillgängliggjord rastplats på en udde med utblick över vatten. Från badplatsen ska det också vara enkelt att hitta till naturreservatets mellersta del och vidare till vandringsleden.

Naturreservatets anläggningar, anordningar och gränsmarkering ska vara i gott skick och informationen i området ska vara aktuell. Naturreservatet ska knytas ihop med intilliggande naturreservat genom information.

Skötselåtgärder

Information

- Underhåll av befintliga informationstavlor.
- Uppsättning och underhåll av informationsskyltar enligt bilaga 2.2.
- Framtagning, uppdatering och publicering av informationsmaterial om reservatet i lämpliga kanaler.

Parkeringsplatser

- Utökning och underhåll av parkeringsplatsen vid infarten till Parkstugan enligt bilagor 1.1 och 2.2. Anläggandet av parkeringsplatsen innebär även en flytt av stängslet.

- Anläggning och underhåll av en ny parkeringsplats i nordväst enligt bilagor 1.1 och 2.2.

Leder

- Upprustning och underhåll av befintliga leder inklusive spänger och stängselgenomgångar.
- Hänvisning av cyklister och ridande till särskild brukningsväg enligt bilaga 2.2.
- Anläggning och underhåll av anslutningsled från badplatsen om avtal med Flens kommun kan träffas.
- Anpassning av stängselgenomgång från parkeringsplatsen vid grinden för personer med funktionsnedsättning.
- Anpassning av stängselgenomgångar i båda ändar av brukningsvägen för cyklister och ridande.
- Anläggning och underhåll av en tillgängliggjord stig och spång, inklusive tillgänglighetsanpassad stängselgenomgång, från parkeringen vid badplatsen in i reservatet enligt bilaga 2.2.

Anordningar

- Anläggning och underhåll av ett tillgänglighetsanpassat dass på parkeringsplatsen vid grinden enligt bilaga 2.2.
- Anläggning och underhåll av en inhägnad och tillgängliggjord rastplats utmed brukningsvägen från parkeringsplatsen vid grinden, enligt bilaga 2.2. Placeringen i kartan är ungefärlig, den slutliga placeringen av rastplatsen bestäms i samråd med markägare och Länsstyrelsens ÅGP-grupp.
- Anläggning och underhåll av en rastplats med vilbänk på Tempelberget enligt bilaga 2.2.
- Anläggning och underhåll av en rastplats med bänkbord utmed Torparviken enligt bilaga 2.2.
- Anläggning och underhåll av en rastplats med bänkbord i den norra hagen enligt bilaga 2.2.
- Anläggning och underhåll av ett tillgänglighetsanpassat dass på parkeringen vid badplatsen om avtal med Flens kommun kan träffas.
- Anläggning och underhåll av en tillgängliggjord rastplats i det sydligaste delområdet av reservatet enligt bilaga 2.2.

Gränser

- Underhåll av gränsmarkeringar.

- Korrigering av felaktigt utmärkta gränser, inklusive flytt av stängsel.

Avtal

- Teckna avtal med Flens kommun om nyttjande och underhåll av parkeringsplatsen vid badplatsen liksom anläggning och underhåll av tillgänglighetsanpassat dass och leder från parkeringen till reservatets södra och mellersta delar.
- Teckna avtal med markägaren om utökning av befintlig parkeringsplats samt anläggning av ny parkeringsplats inklusive uppsättning av informationstavlor i anslutning till parkeringsplatserna, i enlighet med bilaga 1.1.

Jakt och fiske

Jakt regleras inte i reservatsbeslutet. Om naturreservatets naturvärden hotas av exempelvis störning från vildsvin, kan det bli aktuellt att föra dialog med markägare och jakträttsinnehavare om behovet av utökad jakt i området. Fiske regleras inte i reservatsbeslutet.

Uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av bevarandemål sker i enlighet med instruktioner från Naturvårdsverket.

Kostnader och finansiering

Jordbrukarstöd kan sökas för att finansiera åtgärder inom jordbruksblock enligt gällande villkor. Skötselåtgärder i delar av naturreservatet som inte ingår i jordbruksblock bekostas av reservatsförvaltaren. Uppföljningen av skötselåtgärder bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Artinventeringar	1	Kunskapsunderlag, uppföljning	Inom 5 år	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Upprätta plan för ekbeståndet	1	Kunskapsunderlag, uppföljning	Snarast	Hela reservatet	Engångsåtgärd, ajourhållning
Bekämpning av invasiva främmande arter	1	Hindra att invasiva främmande arter breder ut sig	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Betesdrift	1	Fortsatt hävd	Årligen	Skötselområde 1, 2	Årligen
Slätter mfl. ängsskötselmoment	2	Fortsatt hävd	Om möjligt	Naturtypsklassade fuktängar samt nordvästra delen utmed Torparviken	Om möjligt
Slätter mfl. ängsskötselmoment	1	Fortsatt hävd	Årligen	Skötselområde 4	Årligen
Stängsling och fällindelning, liksom underhåll av stängsel och stängselgenomgångar	1	Möjlighet till betesdrift och möjlighet att styra betestrycket	Vid behov	Skötselområde 1, 2	Återkommande vid behov
Frihuggningar av värdefulla träd och efterträdare	1	Restaurering, ökad solexponering av bark och ved, minskad rotkonkurrens	Snarast	Skötselområde 1, 2, 3, 4	Återkommande vid behov
Friställning ellet flytt av grov död ved	1	Ökad solexponering av grov, död ved. Samling av död ved i depåer för att inte hindra betesdriften	Vid behov	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Röjning av igenväxningsvegetation	1	Restaurering, ökad solexponering av bark och ved, fortsatt hävd, minskad konkurrens	Årligen	Skötselområde 1, 2, 3, 4	Årligen
Stubbfräsning	1	Restaurering	I samband med röjning	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Utveckling av bryn	1	Skapa varma, vindskyddade rum för insekter	I samband med röjning	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Plantering/flytt och inhägnad av ekplantor eller inhägnad av	1	Möjliggöra föryngring av ek	Snarast	Skötselområde 1	Återkommande vid behov

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
sjävsådda plantor i lämpliga lägen					
Hamling	2	Återknyta till historisk markanvändning. Minska beskuggning från kronor	Inom 5 år	Skötselområde 1	Ca vart 5:e år, beroende på trädslag
Stamkvistning	1	Återknyta till historisk markanvändning. Minska beskuggning från kronor	Inom 5 år	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Veteranisering	2	Påskynda bildandet av strukturer knutna till åldrade träd	Inom 5 år	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Bortforsling av klen virke och ris	1	Undvika skadliga upplag och faunafällor	Snarast efter åtgärd	Hela naturreservatet	Återkommande vid behov
Utplacering och underhåll av mulmholkar	1	Avhjälpa åldersglapp mellan lämpliga läderbaggeträd	Inom 5 år	Skötselområde 1	Påfyllning ca vart 5:e år beroende på holk
Andra dödvedsåtgärder, t ex anläggning av vedkomposter	1	Gynna insektsfauna knuten till död ved	Inom 5 år	Skötselområde 1	Vid behov
Tillskapande av små sandblottor i soliga lägen	1	Tillskapa möjliga ägglägningsplatser för trumgräshoppa	Inom 2 år	Skötselområde 1	Årligen
Tillskapande av död ved	2	Tillskapa substrat för slöjmusling	Vid behov	Skötselområde 3	Vid behov
Röjningar och huggningar i anslutning till fornlämningar	1	Synliggöra fornlämningar	Inom 5 år	Hela naturreservatet	Återkommande vid behov
Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se skötselkarta, bilaga 2.1	Engångsåtgärd underhåll vid behov
Upprustning och underhåll av vandringsled	1	Ökad tillgänglighet	Vid behov	Se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Återkommande vid behov
Markering av anslutningsled till vandringsleden	1	Ökad tillgänglighet	Efter avtal med Flens kommun	Från badplatsen	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Markering av cykel- och ridled	1	Minskat slitage	Snarast	Se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anpassning av stängselgenomgångar för cyklister och ridande	1	Ökad tillgänglighet	I samband med markering av cykel- och ridled	I båda ändar av cykel- och ridleden	Engångsåtgärd, underhåll vid behov

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Anpassning av stängselgenomgångar för besökare med funktionsnedsättning	1	Ökad tillgänglighet	I samband med utökning av p-plats	Vid parkeringsplatsen vid grinden	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Framtagning, uppdatering och publicering av informationsmaterial om reservatet	1	Ökad tillgänglighet	Löpande	I lämpliga kanaler	Löpande
Underhåll av befintlig parkeringsplats	1	Ökad tillgänglighet	Vid behov	Se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Återkommande vid behov
Utökning av befintlig parkeringsplats inklusive flytt av stängsel	1	Ökad tillgänglighet	Efter avtal med fastighetsägaren	Se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggning och underhåll av ny parkeringsplats	1	Ökad tillgänglighet	Efter avtal med fastighetsägaren	Se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggning och underhåll av tillgänglighetsanpassad led, inklusive stängselgenomgång	1	Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar	Efter avtal med Flens kommun	Från badplatsen, se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggning och underhåll av tillgänglighetsanpassat dass	1	Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar	Efter avtal med Flens kommun	Vid badplatsen, se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov, regelbundning tömning
Anläggning och underhåll av tillgänglighetsanpassat dass	1	Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar	Inom 5 år	På parkeringen vid grinden, se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov, regelbundning tömning
Anläggning och underhåll av tillgänglighetsanpassad rastplats	1	Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar	Inom 5 år	Se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggning och underhåll av betesfredad och tillgänglighetsanpassad rastplats	1	Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar	Inom 5 år. Efter samråd med markägare och ÅGP-grupp om slutlig placering	Invid vägen till Parkstugan, se friluftslivskarta, bilaga 2.2.	Engångsåtgärd, underhåll vid behov, regelbunden hävd av uppväxande vegetation

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Anläggning och underhåll av bänkbord	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Norra hagen och invid Torparviken, se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggning och underhåll av vilbänk	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Tempelberget, se friluftslivskarta, bilaga 2.2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Underhåll av gränsmarkeringar	1	Synliggöra reservatsgräns	Snarast, sedan vid behov	Reservatets gränser	Återkommande vid behov
Korrigerig av felaktigt utmärkt gräns inklusive flytt av stängsel	1	Synliggöra reservatsgräns	Snarast	Vid badplatsen	Engångsåtgärd
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Uppföljning	Efter åtgärd	Hela reservatet	Efter åtgärd
Uppföljning av bevarandemål	1	Uppföljning	Vart 6/12/24:e år	Hela reservatet	Vart 6/12/24:e år

Källförteckning

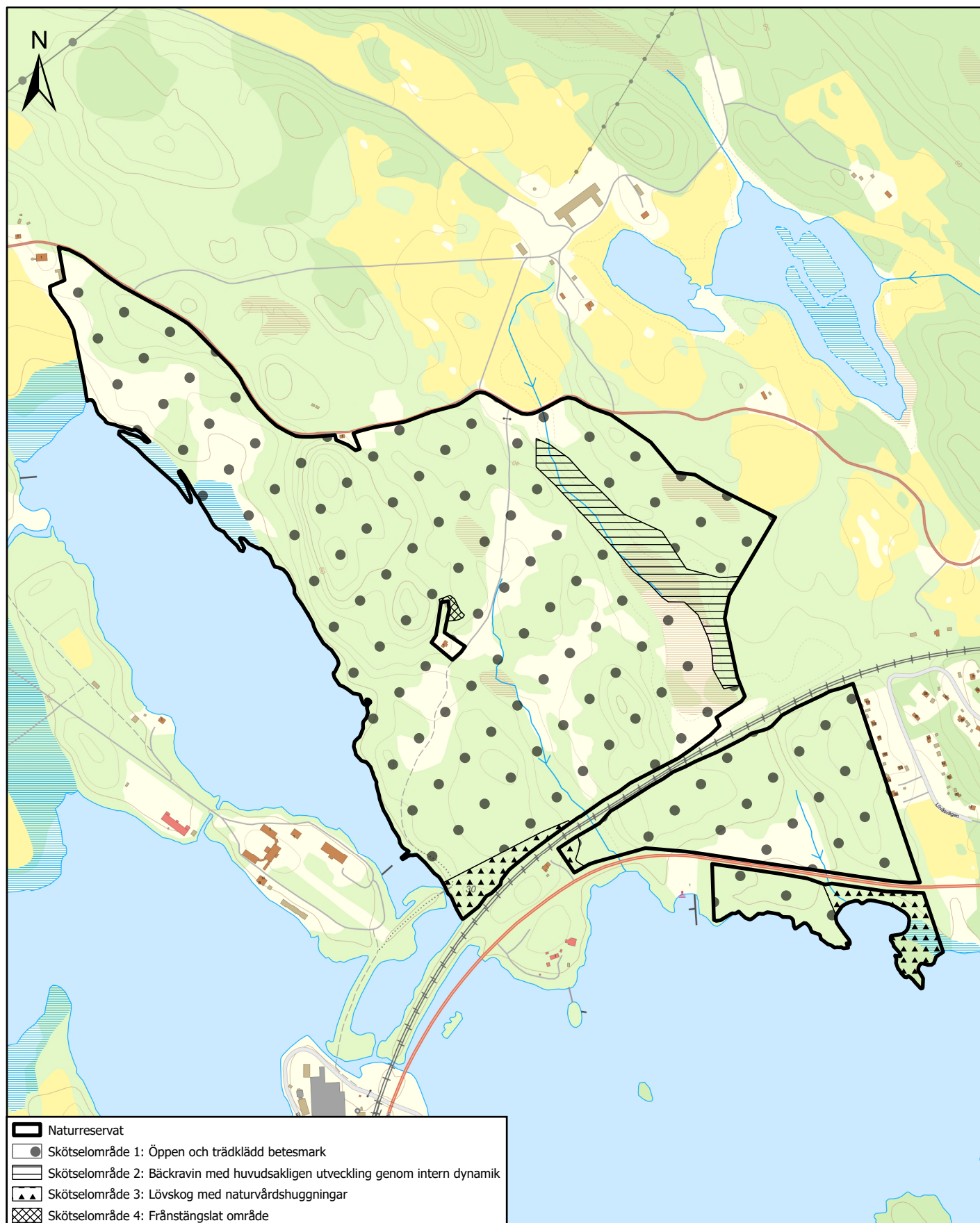
- Ahnlund, H. 1994. Rapport angående insektsfaunan knuten till äldre solexponerade resp. beskuggade ekar inom NVO Sparreholms ekhagar. Länsstyrelsen i Södermanlands län, stencil.
- Björck, P och Tudzarovski, A. 2019. Rapport från inventering av funga i Sparreholms ekhagar 2014-2019. Opubl.
- Elmhag, J. 2009. Sparreholms ekhagar - kärnväxtinventering 2009.
- Havs- och Vattenmyndigheten. 2017. Åtgärdsprogram för mal (Siluris glanis). Havs- och vattenmyndighetens rapport 2017:33
- Hultengren, S. 1994. Sparreholms ekhagar - Om igenväxningens inverkan på epifytiska lavar. Länsstyrelsen i Södermanlands län, stencil.
- Janson, N. 2014. Jämförelser av resultat från inventeringar av vedlevande skalbaggar i områden med ihåliga ekar i Södermanland med några andra län i södra och mellersta Sverige.
- Jönsson, C. 2021. Naturreservatet Sparreholms ekhagar - tillgänglighetsåtgärder med prioritet. Opubl.
- Lantmäteriet. Häradskarta. Kartlagd åren 1898-99.
- Lantmäteriet. Ekonomiska kartan över Sverige. Kartlagd år 1960. Kartblad Sparreholm, 10H0b60
- Lantmäteriet. Hyltinge socken. Geografisk avfattning Akt C13:44-5. År 1677.
- Lantmäteriet. Hyltinge socken. Sparreholm nr 1. Geometrisk delination Akt C32-37:1. År 1685.
- Lantmäteriet. Hyltinge socken. Ägomätning 04-hyl-24. År 1822.
- Lantmäteriet. 2021. Fastighetsutredning för naturreservatet Sparreholms ekhagar.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Beslut om inrättande av naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar i Flens kommun. Dnr 11.126-556-87. Beslutsdatum 1987-10-23.

- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. Sörmlands natur, Naturvårdsplan. Objekt nr. 82-41 (klass 1, högsta värde)
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Beslut om ändring av beslut om inrättande av naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar i Flens kommun. Dnr 231-2413-94. Beslutsdatum 1994-05-03
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Skötselplan för Sparreholms ekhagar. Dnr 231-1177-93. Fastställd 1994-05-03.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Beslut om ändrad förvaltning av naturreservat, naturvårdsområden, naturminnen och djurskyddsområden i Södermanlands län. Dnr 231-7509-94. Beslutsdatum 1994-09-12
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2005. Inventering av grova träd i Södermanlands län. Rapport nr 2005:4.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län och Skogsstyrelsen. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Södermanlands län.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Beslut om justering av gränsen och arealen för naturreservatet Sparreholms ekhagar. Dnr 511-665-2010. Beslutsdatum 2010-02-19.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Förslag till beslut för naturreservatet Sparreholms ekhagar. År 2013.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län 2014. Beskrivning av riksintresse för kulturmiljövården D 33 Sparreholm (Hyltinge socken).
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220063 Sparreholms ekhagar, Flens kommun. Dnr: 511-6684-2016. Fastställd 2016-12-21.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2019. Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Södermanlands län. Rapport nr: 2019:20.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2019. Hur mår ängs- och betesmarkerna i Sörmland? - En sammanställning av 20 års kärlväxtinventeringar inom regional miljöövervakning. Rapportnr: 2019:12
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Sparreholms ekhagar. År 2021.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2023. Restaureringsplan för N2000-området Sparreholms ekhagar inom projektet LIFE RestoRED. Dnr 512-2319-2022.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2024. Dokumentation från SE0220063 Sparreholms ekhagar inom projektet LIFE RestoRED. Dnr 512-963-2024.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004. Utdrag ur databasen TUVA. Objektid 216-WHI, 626-RDG, 262-GLN. Inventeringsår 2004.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Ängs- och hagmarker i Södermanlands län. 1992.
- Naturvårdsverket. 2000. Område av riksintresse för naturvård i Södermanlands län. Områdesnr. NRO 04 049, Långdunker. Beslutsdatum 2000-02-07.
- Naturvårdsverket. 2000. Område av riksintresse för naturvård i Södermanlands län. Områdesnr. NRO 04 011, Båven-området. Beslutsdatum 2000-02-07.
- Naturvårdsverket. 2011. Åtgärdsprogram för trumgräshoppa. Rapport 6443.
- Naturvårdsverket. 2011. Åtgärdsprogram för svampar i ängs- och betesmarker. Rapport 6423.

- Naturvårdsverket. 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Rapport 6496.
- Naturvårdsverket. 2014. Åtgärdsprogram för läderbagge. Rapport 6616.
- Naturvårdsverket. 2016. Område av riksintresse för friluftsliv i D län. Objektnr. FD 12 Båven. Beslutsdatum 2016-04-21.
- Nordiska ministerrådet. 1977. Naturgeografisk regionindelning av Norden. NU-serien B 1977:34.
- Riksantikvarieämbetet. Riksintressen för kulturmiljövården – Södermanlands län (D).
- Rydberg, H. 1997. Undersökning av knappnåslavar på gamla ekar i Södermanland.
- Rydberg, H. och Wanntorp, H-E. 2001. Sörmlands flora. Botaniska sällskapet i Stockholm.
- SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020., SLU, Uppsala.
- Skogsvårdsstyrelsen. 1987. Skötselplan för naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar. Upprättad av Skogsvårdsstyrelsen 1987, fastställd av Länsstyrelsen 1987-10-29
- Snäll, S. 2013. Inventering av hålträdslevande skalbaggar inom ekområdena Gripsholms hjorthage, Sparreholms ekhagar och Ådön i Södermanlands län 2013.
- Svedlind, C. 1985. Inventering av Södermanlands läns ädellövskogar och ädellövskogmarker. Rapportblanketter.
- Sveriges Geologiska undersökning. 1986. Jordartskartan. Digital utgåva.
- Sveriges Geologiska undersökning. 1985. Berggrundskartan. Digital utgåva.
- Söderberg, B. G. 1968. Slott och herresäten i Sverige: ett konst- och kulturhistoriskt samlingsverk. Södermanland, Bd 2 Löfsta - Öster Malma
- Södermanlands Hembygdsförbund. 1988. Sörmlandsbygden 1988:1 Årsbok utgiven av Södermanlands hembygdsförbund.

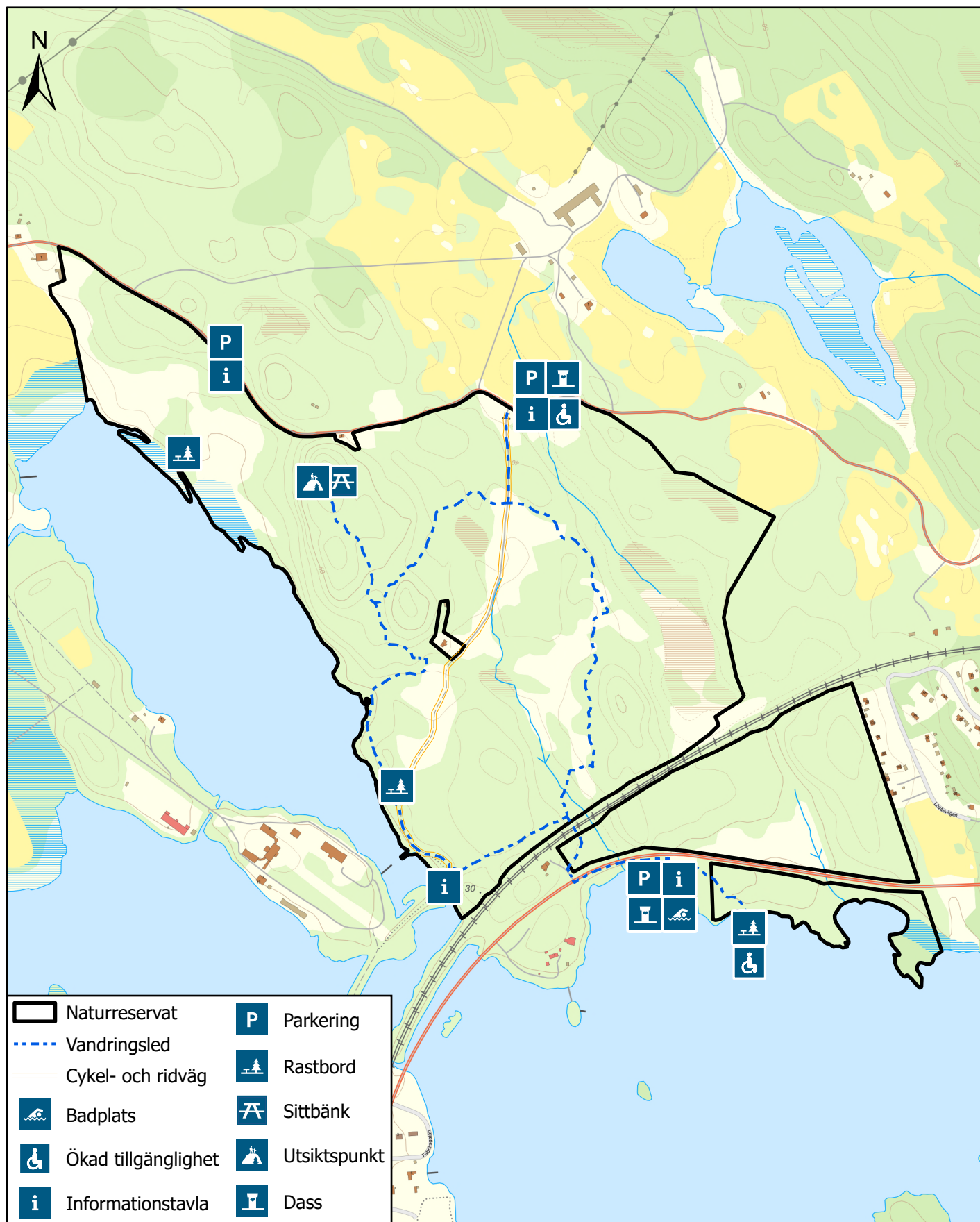
Bilagor

- 2.1. Skötselplanekarta
- 2.2. Friluftslivskarta
- 2.3. Karta över forn- och kulturlämningar
- 2.4. Artlista

0 125 250 500 m

Skala: 1:10 000 [A4]
Koordinatsystem: SWEREF99 TM
Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

0 125 250 500 m

Skala: 1:10 000 [A4]
Koordinatsystem: SWEREF99 TM
Bakgrundskarta: © Lantmäteriet

Artlista

Tabell över rödlistade arter, signalarter, ÅGP-arter (åtgärdsprogram för hotade arter), Natura 2000-arter samt ett urval av fridlysta arter som registrerats i naturreservatet Sparreholms ekhagar. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen tillhörande skötselplanen, samt Länsstyrelsens egna inventeringar i samband med reservatsbildningen.

Rödlistekategori följer SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020., SLU, Uppsala. NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad, S = signalart enligt Skogsstyrelsen, E = Ekologisk indikatorart enligt Skogsstyrelsen, F = fridlysta arter, ÅoB = ängs- och betesmarksarter, N2000 = art som listats i EU:s Art- och habitatdirektiv, bilaga 2 eller i Fågeldirektivets bilaga 1, ÅGP = art som ingår i något av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Insekter		
gulbent kamklobagge	<i>Allecula morio</i>	NT
hålträdsklokrypare	<i>Anthrenochernes stellae</i>	NT, ÅGP
kardinalrödrock	<i>Ampedus cardinalis</i>	NT, ÅGP
svartspetsad rödrock	<i>Ampedus praeustus</i>	NT
epålettknäppare	<i>Calambus bipustulatus</i>	NT
svenskt namn saknas	<i>Cis rugulosus</i>	NT
brokig barksvartbagge	<i>Corticeus fasciatus</i>	VU
ligusterfly	<i>Craniophora ligustri</i>	NT
hålträdsknäppare	<i>Crepidophorus mutilatus</i>	VU
björkplattnos	<i>Gonotropis dorsalis</i>	NT
jungfrulinspraktmal	<i>Hypercallia citrinalis</i>	NT
violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
eksplintbagge	<i>Lyctus linearis</i>	VU
skeppsvarvsfluga	<i>Lymexylon navale</i>	NT
mindre purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT
mindre svampklobagge	<i>Mycetochara humeralis</i>	NT
svenskt namn saknas	<i>Nepachys cardiacae</i>	NT
bryngökbi	<i>Nomada opaca</i>	NT
läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	VU, F, N2000, ÅGP
svenskt namn saknas	<i>Pediacus depressus</i>	NT
ekmulmbagge	<i>Pentaphyllus testaceus</i>	NT
jungfrulinsfly	<i>Phytometra viridaria</i>	NT
trumgräshoppa	<i>Psophus stridulus</i>	EN, ÅGP
jättekäppare	<i>Stenagostus rufus</i>	VU
matt mjölbagge	<i>Tenebrio opacus</i>	VU
större sågsvartbagge	<i>Uloma culinaris</i>	NT
svenskt namn saknas	<i>Uloma rufa</i>	NT
svenskt namn saknas	<i>Xyletinus longitarsis</i>	NT
askbrunmal	<i>Zelleria hepariella</i>	NT

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Kärlväxter		
svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S
blåsuga	<i>Ajuga pyramidalis</i>	ÄoB
gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>	E
kattfot	<i>Antennaria dioica</i>	ÄoB
ormrot	<i>Bistorta vivipara</i>	ÄoB
darrgräs	<i>Briza media</i>	ÄoB
hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>	S
stor blåklocka	<i>Campanula persicifolia</i>	ÄoB
skogsbräsma	<i>Cardamine flexuosa</i>	S
lundbräsma	<i>Cardamine impatiens</i>	S
kärrbräsma	<i>Cardamine pratensis subsp. paludosa</i>	ÄoB
ähta ängsbräsma	<i>Cardamine pratensis subsp. pratensis</i>	ÄoB
vårstarr	<i>Carex caryophylla</i>	NT
rankstarr	<i>Carex elongata</i>	E
backstarr	<i>Carex ericetorum</i>	NT
hirsstarr	<i>Carex panicea</i>	ÄoB
pillerstarr	<i>Carex pilulifera</i>	ÄoB
gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	E
klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>	NT, ÄoB
klofibbla	<i>Crepis tectorum</i>	NT
lundäxing	<i>Dactylis polygama</i>	EN
fläcknycklar	<i>Dactylorhiza maculate</i>	F, ÄoB
knägräs	<i>Danthonia decumbens</i>	ÄoB
backnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>	ÄoB
brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>	ÄoB
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
gulmåra	<i>Galium verum</i>	ÄoB
blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	E, F
ängshavre	<i>Helictochloa pratensis</i>	ÄoB
slätterfibbla	<i>Hypochaeris maculata</i>	NT, ÄoB
springkorn	<i>Impatiens noli-tangere</i>	S
vätters	<i>Lathraea squamaria</i>	S
vippärt	<i>Lathyrus niger</i>	NT
vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S
prästkraige	<i>Leucanthemum vulgare</i>	ÄoB
ängsfryle	<i>Luzula multiflora</i>	ÄoB
gökbloster	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	ÄoB
strutbräken	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	S
stagg	<i>Nardus stricta</i>	ÄoB
tvåblad	<i>Neottia ovata</i>	S, F
ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	E
bockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>	ÄoB
rödkämpar	<i>Plantago media</i>	ÄoB
ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	NT, F, ÄoB
grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F, ÄoB
blodrot	<i>Potentilla erecta</i>	ÄoB

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
gullviva	<i>Primula veris</i>	F, ÄoB
vanlig backsmörblomma	<i>Ranunculus polyanthemus subsp. polyanthemus</i>	NT
ängsskallra	<i>Rhinanthus minor</i>	ÄoB
pilblad	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	NT
svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>	NT, ÄoB
gul fetknopp	<i>Sedum acre</i>	ÄoB
liten fetknopp	<i>Sedum annuum</i>	ÄoB
ängsvädd	<i>Succisa pratensis</i>	ÄoB
pyttemaskros	<i>Taraxacum microlobum</i>	CR
gullklöver	<i>Trifolium aureum</i>	NT
smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>	ÄoB
skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S
Fåglar		
skogsduva	<i>Columba oenas</i>	F/N2000
mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	F/NT/N2000
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	S/F/NT/N2000
Mossor		
fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S
guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	S
stenporella	<i>Porella cordaeana</i>	S
Lavar		
sotlav	<i>Acolium inquinans</i>	S
rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	S
lönnlav	<i>Bacidia rubella</i>	S
savlundlav	<i>Bellicidia incompta</i>	EN
vedspik	<i>Calicium abietinum</i>	VU
gulpudrad spiklav	<i>Calicium adpersum</i>	S
ekspik	<i>Calicium quercinum</i>	VU
skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	NT
kornig nållav	<i>Chaenotheca chlorella</i>	S
parknål	<i>Chaenotheca hispidula</i>	NT
brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S
gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	NT
grå skärelav	<i>Dendrographa decolorans</i>	S
flarnlav	<i>Hypocenomyce scalaris</i>	S
gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	NT
lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT
Svampar		
jättekamskivling	<i>Amanita ceciliae</i>	NT
gulbrämad flugsvamp	<i>Amanita franchetii</i>	VU
lömsk flugsvamp	<i>Amanita phalloides</i>	S
kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	NT
saffransticka	<i>Aurantiporus croceus</i>	CR, F, ÅGP

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
gyllensopp	<i>Aureoboletus gentilis</i>	VU
svartöra	<i>Auricularia mesenterica</i>	NT
tungticka	<i>Buglossoporus quercinus</i>	EN
bronssopp	<i>Butyriboletus appendiculatus</i>	NT
rotsopp	<i>Caloboletus radicans</i>	NT
gullklubba	<i>Calocera glossoides</i>	NT
vridfingersvamp	<i>Clavaria amoenoides</i>	VU
maskfingersvamp	<i>Clavaria fragilis</i>	S
violett fingersvamp	<i>Clavaria zollingeri</i>	VU
flattoppad klubbsvamp	<i>Clavariadelphus truncatus</i>	NT
ängsfingersvamp	<i>Clavulinopsis corniculata</i>	S
hagfingersvamp	<i>Clavulinopsis helvola</i>	S
grå kantarell	<i>Craterellus cinereus</i>	NT
kruskantarell	<i>Craterellus undulatus</i>	S
brun ängsvaxskivling	<i>Cuphophyllus colemannianus</i>	NT
ängsvaxskivling	<i>Cuphophyllus pratensis s.lat.</i>	S
lädervaxskivling	<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	NT
vit vaxskivling	<i>Cuphophyllus virgineus s.lat.</i>	S
hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>	S
laderskål	<i>Encoelia furfuracea</i>	S
korpnopping	<i>Entoloma corvinum</i>	NT
bolmörtsskivling	<i>Entoloma sinuatum</i>	S
oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT
ekticka	<i>Fomitiporia robusta</i>	NT
fransig jordstjärna	<i>Geastrum fimbriatum</i>	S
kragjordstjärna	<i>Geastrum michelianum</i>	S
rödbrun jordstjärna	<i>Geastrum rufescens</i>	S
grå vaxskivling	<i>Gliophorus irrigatus</i>	S
broskvaxskivling	<i>Gliophorus laetus</i>	S
papegojvaxskivling	<i>Gliophorus psittacinus</i>	NE
korallticka	<i>Grifola frondosa</i>	NT
alsopp	<i>Gyrodon lividus</i>	S
blekticka	<i>Haploporus tuberculosus</i>	NT
bleksopp	<i>Hemileccinum impolitum</i>	VU
koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
zontaggsvamp	<i>Hydnellum conrescens</i>	S
spetsvaxskivling	<i>Hygrocybe acutoconica</i>	S
fager vaxskivling	<i>Hygrocybe aurantiosplendens</i>	NT, ÅGP
kalkvaxskivling	<i>Hygrocybe calciphila</i>	NT
spröd vaxskivling	<i>Hygrocybe ceracea</i>	S
gul vaxskivling	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	S
gröngul vaxskivling	<i>Hygrocybe citrinovirens</i>	VU
blodvaxskivling	<i>Hygrocybe coccinea</i>	S
toppvaxskivling	<i>Hygrocybe conica</i>	S
trådvaxskivling	<i>Hygrocybe intermedia</i>	VU
mönjevaxskivling	<i>Hygrocybe miniata</i>	S
scharlakansvaxskivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	NT

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
luktvaxskivling	<i>Hygrocybe quieta</i>	S
honungsvaxskivling	<i>Hygrocybe reidii</i>	S
praktvaxskivling	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	NT, ÅGP
gulprickig vaxskivling	<i>Hygrophorus chrysodon</i>	NT
ekvaxskivling	<i>Hygrophorus cossus</i>	NT
kremlevaxskivling	<i>Hygrophorus russula</i>	NT
kärnticka	<i>Inocutis dryophila</i>	VU
rävticka	<i>Inocutis rheades</i>	S
almsprängticka	<i>Inonotus ulmicola</i>	VU
skarp rökriska	<i>Lactarius acris</i>	NT
svavelriska	<i>Lactarius scrobiculatus</i>	S
mandelriska	<i>Lactifluus volemus</i>	S
gul strävsopp	<i>Leccinellum crocipodium</i>	EN
hasselsopp	<i>Leccinellum pseudoscabrum</i>	S
stäppröksvamp	<i>Lycoperdon decipiens</i>	NT
igelkottsröksvamp	<i>Lycoperdon echinatum</i>	S
hedröksvamp	<i>Lycoperdon ericaeum</i>	NT
gulfotshätta	<i>Mycena renati</i>	S
brödmärgsticka	<i>Perenniporia medulla-panis</i>	NT
grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	S
stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	S
slöjmussling	<i>Pleurotus calypttratus</i>	EN
gulfotsskölding	<i>Pluteus romellii</i>	S
borstskölding	<i>Pluteus umbrosus</i>	S
svartnande narmusseron	<i>Porpoloma metapodium</i>	VU
druvfingersvamp	<i>Ramaria botrytis</i>	NT
blek fingersvamp	<i>Ramaria pallida</i>	NT
barkticka	<i>Rigidoporus corticola</i>	S
falsk djävulssopp	<i>Rubroboletus legaliae</i>	VU
guldkremla	<i>Russula aurea</i>	S
rutkremla	<i>Russula virescens</i>	S
rödbrun rottryffel	<i>Scleroderma cepa</i>	VU
knottrig rottryffel	<i>Scleroderma verrucosum</i>	NT
blomkålssvamp	<i>Sparassis crispa</i>	S
skruvbusksvamp	<i>Tremellodendropsis tuberosa</i>	NT
svartfjällig musseron	<i>Tricholoma atrosquamosum</i>	VU
fjällig gallmusseron	<i>Tricholoma bresadolatum</i>	VU
sydlig kantmusseron	<i>Tricholoma sejunctum s. str.</i>	NT
mjölmusseron	<i>Tricholoma ustaloides</i>	NT
silkeglidskivling	<i>Volvariella bombycina</i>	VU
rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	NT